

Økologiske græsmarker som fødekilde for bestøvende insekter

Af: Seniorforsker Beate Strandberg

Urter og multifunktionalitet

Produktionsgræsmarker som en del af sædskiftet leverer kvalitetsfoder, men biodiversiteten i disse marker er lav. Typisk findes der ud over hvid- og rødkløver kun to-tre andre urter i markerne. I projektet EcoServe (<http://agrsci.au.dk/forskning/faciliteter/httpwwwokoplatformdk/planter/ecoserve/>) undersøger vi om iblanding af flere urter i græsmarkerne øger funktionaliteten. Projektet er rettet imod økologisk produktion, men vil også være relevant for konventionelle landmænd.

Kriseramte bestøvere

Bestøvende insekter er i voldsom tilbagegang i Danmark som i resten af verden. Det gælder både honningbier og de vilde bestøvere. Der er mange mulige årsager til tilbagegangen: sygdomme, parasitter, sløjfning af habitater, fragmentering af landskabet, klimaændringer og den intensiverede landbrugsdrift. Flere af disse påvirkningsfaktorer medfører perioder med fødemangel gennem året og fodring af honningbier er ofte nødvendigt hen over sommeren. De vilde bestøvere har ingen biavler, der fodrer. De er fuldstændig afhængige af føderessourcer, der er til stede på markerne og i naturen. Græsmarker med en større andel af blomstrende bi-planter er derfor et godt bud på hjælp til de "kriseramte" bestøvere.

Hvad betyder græsmarker for bestøverne?

I 2011 undersøgte vi sammenhængen mellem diversiteten af urter i græsmarker og bestøver-diversiteten. Alle græsmarker, vi besøgte, var økologiske og varierede desuden i alder, idet alder antages at bidrage positivt til diversiteten. De foreløbige resultater viser en entydig sammenhæng mellem diversiteten af urter og diversiteten af bestøvere. I den almindelige produktionsgræsmark var der 3-5 blomstrende bi-planter inklusive de 2 såede kløverarter, medens de artrigeste vedvarende græsmarker indeholdt 25-30 blomstrende urter. Bestøverdiversiteten varierede tilsvarende og i produktionsgræsmarken fandt vi 3-4 arter mod 20-25 arter i de vedvarende græsmarker. Dette styrker vores hypotese om at en større andel blomstrende bi-planter kan være til gavn for bestøvende insekter.

Landskabet er også vigtigt

Landskabet omkring græsmarken er også vigtigt. For at opnå en positiv effekt af det rigere fødeudbud i græsmarken skal det omkringliggende landskab rumme mulighed for redepladser og overvintringssteder. Honningbier og nogle få humlebier kan flyve flere kilometer efter føde men langt de fleste bestøvere flyver væsentlig kortere, typisk ikke længere end 500 meter fra redestedet. I mange landbrugsområder er

uforstyrrede områder som hegn, diger, skovbryn og andre småbiotoper, der er vigtige rede- og overvintringsbiotoper, blevet sjældnere. Vi undersøger derfor hvad landskabet omkring græsmarkerne betyder for diversiteten af bestøvere.

Hvilke urter skal man vælge?

I produktionsgræsmarken er hvidkløver langt den vigtigste for bestøverne. Den besøges dog hyppigst af honningbier og almindelige humlebier. Blandt de vilde urter er især mælkebøtte, blåhat, forskellige tidsler og ranunkel vigtige. De tiltrækker alle mange forskellige bier, sommerfugle og svirrefluer. I den kommende sommer vil vi i et stort markforsøg på Foulumgård undersøge blomstring og nektarproduktion hos et større antal urter, som er egnede til såning i græsmarker, og diversiteten af besøgende insekter.

Urterne skal blomstre

For landmanden er det vigtigt at opnå et højt udbytte fra græsmarken – for bestøverne er det imidlertid afgørende at urterne får lov til at blomstre. I forsøget på Foulumgård vil vi undersøge betydningen af antal slæt og tidspunktet for disse for blomstringen. Af hensyn til bestøverne kan det være en god ide at lade en stribe eller et område i marken stå urørt således at der er føde til bestøverne gennem hele sæsonen.